

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>Е 101 Екологія</u> Рік навчання: <u>2-й</u>, семестр <u>4-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>3 кредити</u> Назва кафедри: <u>Історії України та філософії</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к.ф.н., доцент Макаров Зоріслав Юрійович
Контактна інформація лектора (e-mail)	makarov@vsau.vin.ua

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою компонентою ОПП Екологія.

Загальний обсяг дисципліни 90 год.: лекції – 16 год.; практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з таких навчальних дисциплін: «Українська мова та етнологія», «Історія України».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні дисципліни «Аграрна політика та земельні відносини».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Філософія» спрямована на отримання здобувачами знань про основні філософські системи й концепції на основі освоєння філософського способу збагнення світу і розвитку критичного мислення. Освітня компонента «Філософія» формує знання, уміння, навички та компетентності, необхідні для фахівця екології.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Долучити здобувача вищої освіти при знайомстві зі світом філософських систем і концепцій до філософського способу збагнення навколишнього світу, що включає різні прийоми критичного мислення.

Завдання вивчення дисципліни

При вивченні дисципліни «Філософія» передбачається сформувати та збагатити культуру мислення та світоглядну культуру здобувача вищої освіти (оперування поняттями і судженнями, визначення суттєвого, розкриття взаємозв'язків і протиріч; застосування розмаїття методологічних підходів до істини і взаємодії зі світом) та її практичне застосування у самостійних роздумах, поглядах, переконаннях; сприяти засвоєнню загальнолюдських цінностей та пріоритетів; ознайомити з основними філософсько-теоретичними системами сучасності та в історії філософії, їх проблематикою, методами, мовою; сформувати навички критичного відношення до дійсності, виявляючи можливості, засоби та напрямки її зміни та розвитку; сприяти підвищенню творчого потенціалу особистості; зважаючи на те, що освоєння філософії багато в чому пов'язано з засвоєнням її понятійної мови, необхідно роз'яснення та засвоєння змісту ключових філософських категорій як при викладі відповідних тем, так і під час самостійного користування здобувачем довідковою літературою.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРН14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПРН15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в групах), робота в команді (реалізується через: метод проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Предмет та функції філософії.	2	2	8
2	Філософія Стародавнього Сходу та античного світу.	2	2	8
3	Філософія епохи Середньовіччя та Відродження, Нового часу та епохи	2	2	8

	Просвітництва.			
4	Німецька класична філософія. Некласична філософія.	2	2	8
5	Проблема буття в філософії.	2	2	7
6	Філософія пізнання світу.	2	2	7
7	Проблема людини в філософії.	2	1	7
8	Основні проблеми соціальної філософії.	2	1	7
Разом		16	14	60

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов’язкових занять час.

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання або містять проблемні аспекти теоретичного та практичного характеру.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал освітньої компоненти, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв’язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Види самостійної роботи здобувача

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення	30	щотижнево	Усне та письмове опитування, тестовий контроль, обговорення проблемних питань
2	Підготовка до лекційних та практичних занять (робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел)	10	щотижнево	Усне та письмове опитування

3	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	10	1 раз за семестр	Контроль за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних заходів	10	2 рази за семестр	Тестування
Разом		60		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручн.; 4-е вид. Харків: Право, 2023. 424 с.
2. Сандюк Л.О. Основи філософії: навч. пос. Київ: ЦУЛ, 2023. 412 с.
3. Лютий Т. Пригоди філософських ідей західного світу (від давнини до сучасності); 3-е вид. Київ: Темпора, 2024. 384 с.
4. Макаров З. Ю. Філософія. Ч. 1. Історія розвитку філософської думки: навч. пос. Вінниця: ФОП Кушнір, 2020. 232 с.
5. Макаров З. Ю. Філософія. Ч. 2. Основні філософські проблеми: навч. пос. Вінниця: ФОП Добрянська, 2025. 204 с.
6. Приятельчук А.О., Губерський Л.В., Сайтарли І.А. Філософія: навч. пос. Київ: ВАДЕКС, 2021. 560 с.
7. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія; пер. з нім.; 2-е вид.. Київ: Дух і Літера, 2023. 536 с.
8. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини. Вступ до філософської антропології як метаантропології: навч. пос. зі словником. Київ: ГО «МНГ», 2023. 396 с.

Додаткова література

1. Енафф М. Ціна істини. Київ: Дух і Літера, 2019. 512 с.
2. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 4-х т.; пер. з фр. Київ: Дух і Літера. 2009–2021.
3. Кузнєцов В. Сутність і ознаки Просвітництва. *Sententiae*. 2016. №2. С. 94–112.
4. Панафідіна О. Що таке класична філософія? *Філософська думка*. 2019. №1. С. 74–86.
5. Паттон М., Кеннон К. Філософія; пер. з англ. Київ : РІДНА МОВА, 2017. 176 с.
6. Петрушенко В.Л. Структура і розвиток знання: закономірності пізнавального процесу. *Humanitarian Vision*. 2018. Vol. 4, № 2. Р. 46–50.
7. Петрушенко В.Л. Тлумачний словник основних філософських термінів. Львів : Вид-во Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2009. 264 с.

8. Петрушенко В.Л. Філософія: Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 594 с.
9. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття: мон. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
10. С'єдін О. Дефініція міфу: у пошуках інклюзивного підходу. *Наукові записки НАУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2019. Том. 4. С. 58–66.
11. Слотюк П.В. Сила досвіду повсякдення. *Гілея*. 2018. № 131. С. 313–316.
12. Стейнберг Д. Філософія для життя. Пізнати себе краще: зб. філософських есеїв. пер. з ісп. Київ: Новий Акрополь. 2014. 167 с.
13. Філософський енциклопедичний словник. Під. ред. В.І. Шинкарука. Київ, 2002. 743 с.
14. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми Від теоретичного до практичного повороту; 5-е вид. Київ: КНТ, 2022. 405 с.
15. Makarov Z., Shvets L. Development of philosophical ideas about nature in retrospect of the current environmental crisis. *Socio-humanitarian development of Ukrainian society in the epoch of modernity and current postmodern transformations*: Collective monograph. Bielkin I., etc. Boston, USA: Primedia eLaunch. 2022. P. 125-150.

Інформаційні ресурси

1. Всеукраїнська газета для науковців та освітян «Світ»
URL: <https://svit.kpi.ua/>.
2. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.htm>.
3. Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
URL: <http://www.filosof.com.ua/>.
4. Наукова періодика України.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Ebtp/index.html>.
5. Нова бібліотека Софії-Мудрості.
URL: <https://www.newlib.org.ua/kataloh-elektronnykh-bibliotek/>.
6. Філософська енциклопедія Стенфордського університету (англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Робота на лекційних заняттях	5
2	Робота на практичних заняттях	10
3	Виконання контрольних робіт, тестування	5
4	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
1	Робота на лекційних заняттях	5
2	Робота на практичних заняттях	10
3	Виконання контрольних робіт, тестування	5
4	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	10
Всього за атестацію 2		30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача		10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до екзамену.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.